

ROMANYA

GENEL BİLGİLER

COĞRAFİ KONUM

Asya, Avrupa ve Ortadoğu'nun kavşak noktasında, Tuna Nehri ve Karadeniz yakınlarında yer alan Romanya, coğrafi yerleşim açısından oldukça stratejik bir konuma sahiptir. Büyük bir ekonomik potansiyeli elinde bulunduran ülke, gelişmiş sanayii ve tarım alanlarının yanı sıra zengin doğal kaynakları açısından da oldukça şanslıdır.

19,5 milyonluk nüfusu ve 238.391 kilometrekarelik yüzölçümü ile Avrupa'nın güney doğusunda yer alan Romanya, Bulgaristan (608 km), Macaristan (443 km), Moldova (450 km), Sırbistan (476 km) ve Ukrayna (531 km) ile sınıra sahiptir.

Başkenti Bükreş olan ülkenin diğer önemli şehirleri Köstence, Yaş, Timisoara, Cluj-Napoca, Galati, Braşov ve Craiova'dır.

SİYASİ VE İDARİ YAPI

Romenler, diğer Latin ulusları gibi M.S. ilk 1 000 yıl içinde ortaya çıkmış ve Trakyalı ataları olan Hint-Avrupa köklü "Dacia"lılar ile aynı bölgede yaşamışlardır. Bugün Romenler Doğu Roma dünyasının yegane temsilcisidir ve Romence de İspanyolca, İtalyanca ve Fransızcanın yanında başlıca Latin kökenli dillerden birisidir.

İlk kez 1859 yılında Wallachia ve Moldavia Prenslüklerinin birleşmesi ile doğan Romen ulus devleti, 400 yıl kadar Osmanlı egemenliğinde kalmış ve 1878 yılında resmi bağımsızlığını ilan ederek üç yıl sonra da bir krallık haline gelmiştir. Ancak söz konusu krallık, Romen nüfusun sadece bir kısmını kapsamış, 3 milyon kişi Macaristan yönetimindeki Transilvanya'da, 2 milyon kişi Rusya kontrolündeki Bessarabia'da ve küçük gruplar da Bulgaristan'a ait bulunan Dobruca bölgesinde kalmışlardır. Krallığın, Romanyalıların tamamını bir yönetim altında toplama hedefi, ancak I. Dünya Savaşı'nın ardından 1918 yılında Transilvanya, Bessarabia, Bukovina ve güney Dobruca bölgelerinin Romanya ile birleşmesi ile gerçekleştirilmiştir. Böylelikle ülke bir anda iki misli büyümüş, ancak bu yeni bölgelerin ekonomik gelişmesi, ya da tam anlamıyla entegre olması sağlanamamıştır.

II. Dünya Savaşı sonrası ülke, diğer Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri gibi Sovyet egemenliği altına girerek komünist rejimi benimsemiştir. 1945 yılında Sovyetler Birliği destekli Romanya Komünist Partisi (RCP) yönetimi ele geçirmiş, 1947 yılı sonunda da Kral Michael tahttan çekilerek ülke Romanya Halk Cumhuriyeti adını almıştır.

1950'li yıllarda Moskova ile bağları zayıflasa da, Gheorghe Gheorghiu-Dej yönetimindeki RCP, Stalinist ekonomi politikalarının tamamını uygulamıştır. 1965 yılında yönetimi devralan Nikolae Çavuşesku (Ceausescu) devlet konseyi başkanı olmuş, ülkenin adı Romanya Sosyalist Cumhuriyeti olarak değişmiştir. Gizli polis teşkilatının da desteğiyle Çavuşesku olağanüstü bir kişisel güç kazanmış, özellikle 1980'li yılların sonlarına doğru ülke yönetiminin bütün kilit noktalarına Çavuşesku'nun aile üyeleri ve arkadaşları yerleştirilmiştir.

Doğu Avrupa ülkelerinde komünist rejimlerin sarsıldığı 1989 yılı sonlarında, ülkenin Timoşoara kentinde rejime karşı ilk tepkiler başlamış, bastırılan gösterilerin Bükreş'e sızması ile birlikte olaylar hızla gelişmiş, 25 Aralık 1989'da Nikolae Çavuşesku ile eşi idam edilmiştir.

Tüm ülkeye yayılan ayaklanmalar sonucu, Ulusal Kurtuluş Cephesi (National Salvation Front) sosyalist rejime son vermiş, 1990 yılında da serbest seçimler yapılarak ülkede çok partili demokratik sisteme geçilmiştir. Romanya, halen çok partili parlamenter sistem ve Senato ile Millet Meclisinden oluşan iki meclis ile yönetilen demokratik bir Cumhuriyettir.

NÜFUS VE İŞGÜCÜ YAPISI

1990 yılından beri, gerek dışarıya göç, gerekse artan ölüm ve azalan doğum oranları nedeniyle, Romanya'nın nüfusu sürekli azalma kaydetmiştir. 1990 yılında 23,21 milyon kişi olan ülke nüfusu, 2018 yılında 19,5 milyon kişiye kadar düşmüştür.

Ülkenin nüfus azalışında doğal sebeplerin yanı sıra göç de önemli bir faktör oluşturmaktadır. Nüfusun azalmış olmasına, yurtdışına çalışmaya gidenlerin önemli ölçüde sebep olduğu tahmin edilmektedir. Diğer taraftan Uluslararası Göç Örgütü, yurtdışında çalışmakta olan

Romen sayısını 2 milyon kişi olarak belirtmektedir ki bu rakam da yetişkin nüfusun yaklaşık %10'luk kısmına karşılık gelmektedir. 1990'lı yıllarda başlayan dış göçün başlangıçtaki hedef ülkeleri Yugoslavya ve Polonya gibi Doğu Avrupa ülkeleriyken bugün Almanya, İtalya, İspanya gibi Batı Avrupa ülkeleri ve İsrail en fazla tercih edilen yabancı ülkeler haline gelmiştir.

Ülkenin nüfusunun %89,5'i Romenlerden oluşmaktadır. Ülkede resmi olarak Macarlar (%6,6), Çingeneler (%2,5) ve Almanlar (%0,5) da dahil olmak üzere 13 azınlık grubu mevcuttur.

Romanya halkının yaklaşık %96'sı okur-yazardır. Nüfusun ortalama yaşı 39,7 olan Romanya, Batı Avrupa ülkelerine göre daha genç bir nüfusa sahiptir. Bununla beraber, azalan doğum oranı, bu durumun değişeceğine ve gelecek 10 yılın sonuna doğru, ülkedeki yaşlı nüfusun çalışma yaşındaki nüfusa bağımlılık oranının yükseleceğine işaret etmektedir. Ülkede 14 yaş altı nüfusta azalma gözlenirken, 65 yaş üstü nüfus ise artmaktadır. Bu durumun, emeklilik, sosyal sigorta ve sağlık sistemi üzerinde bir baskı oluşturması beklenmektedir.

Komünist sistemin yıkılmasının ardından, ülkenin işgücü yapısı ve büyüklüğü de önemli ölçüde değişiklik göstermiştir. Özellikle 1990'lı yıllarda kayıt dışı ekonominin büyümesi ile işgücü ile ilgili güncel ve doğru bilgi temin etmek ve bu bilgileri yorumlamak zorlaşmıştır.

İşsizler, emekliler, kırsal kesimde çalışan ücretliler, düşük ücretli işlerde çalışıp büyük kentlerde yaşayan büyük aileler ile Moldova sınırındaki bölgelerde ve daha az gelişmiş olan kuzeydoğu bölgelerinde yaşayan kesimler, ülkede yoksulluktan en fazla zarar gören nüfusu oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde diğer AB ülkelerine yönelik göçün tahmin edilememesi işgücü ile ilgili olarak belirsizlik yaratmaktadır.

GENEL EKONOMİK DURUM

Avrupa'nın güney doğusunda yer alan ve Polonya'nın ardından Orta ve Doğu Avrupa'nın en büyük ikinci pazarı durumunda olan Romanya'da, sanayileşme sürecine girilmesiyle birlikte güçlü bir kırsal göç gerçekleşmiştir.

II. Dünya Savaşı'ndan ağır yaralarla çıkan Romanya, ekonomisini kalkındırmak için büyük bir mücadele dönemine girmiştir. Aralık 1989 Devrimi'nden sonra serbest piyasa sistemine adapte olmaya başlayan Romanya, iktisadi gelişme amacıyla dış ticarete önem vermiştir. Ayrıca, yine bu amaçla pek çok reformlar yapılmıştır.

Kısa sürede hisselerinin çoğu devlet kontrolü altında bulunan bütün kuruluşların hızlı ve şeffaf bir biçimde özelleştirilmesi ve vatandaşların hayat standardının yükseltilmesi yönünde politikalar uygulamaya konulmuştur. Bu reformlar özellikle, IMF, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi uluslararası oluşumlar tarafından desteklenmiştir. Bu önemli gelişmelerle beraber 1 Ocak 2007 itibarıyla ülkenin Avrupa Birliği tam üyesi olması, Romanya'yı Avrupa'nın cazip ülkelerinden biri haline getirmiştir.

Ülke ekonomisinin karşı karşıya olduğu çeşitli problemler bulunmaktadır. Ülkede kayıt dışı ekonomimin büyük olması, vergi sistemine düşük oranda katkı sağlayabilen kırsal nüfusun yüksek olması, vergilerin düzenli olarak toplanamaması gibi sorunlardan dolayı vergi gelirleri yeterli düzeye ulaşamamaktadır. Bu nedenle eğitim, sağlık, refah, altyapı ve güvenlik harcamaları yeterli düzeyde gerçekleştirilememektedir. Romanya Doğu Avrupa ülkeleri arasında en düşük kişi başı gelire, çevre standartları açısından en düşük seviyeye, en yüksek ödenmemiş vergi borçlarına ve en düşük eğitim harcamasına sahiptir. Ülkenin Euro Bölgesi ile kurmuş olduğu sıkı ticari ve mali bağlar, ekonomisini bu bölgedeki gelişmelere karşı riskli hale getirmektedir.

2018 yılında %4,7 olan tüketici fiyatlarındaki yıllık ortalama enflasyon oranının 2019 yılında %3,1 olacağı tahmin edilmektedir.

2017 yılında sabit fiyatlara göre %7 oranında büyüyen GSYH'nin, 2018 yılında %5,1 oranında büyüme ve 2019 yılında ise %3,5 oranında artarak 265,3 milyar \$ olması beklenmektedir.

Romanya ihracatının %70'inden fazlasını AB'ne gerçekleştirmektedir. Banka varlıklarının yaklaşık % 82'si AB ülkelerinde yerleşik bankalara aittir. AB'nde yaşanan kriz Rumen ekonomisini etkilemeye devam etmekte, yabancı firmaların Romanya'da yatırım gerçekleştirme konusunda çekimser kalmaktadırlar. Ülkenin 2017-2020 döneminde ise ortalama büyüme oranının % 3,4 civarında olması öngörülmektedir.

DIŞ TİCARET

DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ (MİLYON DOLAR)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2014	69.765	77.811	147.576	-8.046
2015	60.608	69.883	130.491	-9.275
2016	63.510	74.544	138.054	-11.034
2017	70.711	85.337	156.048	-14.626
2018	79.672	97.892	177.564	-18.220

Kaynak: Trademap

İHRAÇ ETTİĞİ BAŞLICA ÜRÜNLER (1.000 DOLAR)

GTİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Payı
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	5.918.697	7.365.846	7.664.537	9,62%
8703	Otomobiller	3.178.557	3.378.341	5.495.425	6,90%
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	4.166.708	4.325.244	4.657.354	5,85%
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.792.473	2.079.061	2.692.908	3,38%
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	1.847.276	1.808.033	2.319.049	2,91%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.597.744	1.607.445	1.816.939	2,28%
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.440.942	1.514.046	1.699.587	2,13%
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1.178.011	1.124.398	1.246.581	1,56%
1001	Buğday ve mahlut	1.264.071	1.129.408	1.222.823	1,53%
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	1.044.944	1.032.183	1.148.790	1,44%
1005	Mısır	773.834	826.180	1.025.990	1,29%
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	772.416	898.894	1.012.646	1,27%
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	582.211	729.674	905.132	1,14%
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	721.250	789.988	849.545	1,07%
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	526.679	713.058	844.109	1,06%
8482	Her nevi rulmanlar	754.673	824.342	831.707	1,04%
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	669.589	686.697	769.044	0,97%
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	550.469	641.404	761.006	0,96%
1206	Ayçiçeği tohumu	539.204	598.590	755.052	0,95%
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	419.356	677.903	711.530	0,89%
9029	Devir, üretim sayaçları, taksimetreler, milometreler, pedometreler, vb.; hız göstergeleri ve takometreler; stroboskoplar	194.844	676.786	694.427	0,87%

8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb. tertibat	563.190	618.236	691.205	0,87%
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	820.669	743.903	688.620	0,86%
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	617.936	612.215	664.171	0,83%
7304	Demir (dökme demir hariç) ve çelikten ince ve kalın borular ve içi boş profiller (dikişsiz)	410.559	515.708	647.780	0,81%
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	692.150	671.506	644.489	0,81%
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	656.969	610.061	633.875	0,80%
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	422.554	524.096	625.495	0,79%
1205	Rep veya kolza tohumları	609.325	676.276	557.632	0,70%
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	535.751	526.936	551.826	0,69%
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	284.199	287.093	519.180	0,65%
8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	452.339	472.961	512.204	0,64%
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	714.209	634.869	504.496	0,63%
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	393.755	454.334	481.559	0,60%
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dizlik vb ve bunların aksamı	373.402	401.798	475.801	0,60%
3926	Plastikten diğer eşya	291.625	358.771	464.384	0,58%
8538	Esas itibarıyla 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam ve parçalar	255.724	339.479	451.362	0,57%
7326	Demir veya çelikten eşya	322.749	332.852	428.251	0,54%
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	346.223	374.619	424.231	0,53%
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	366.026	388.935	415.165	0,52%
	TOPLAM	63.581.004	70.626.887	79.670.497	

Kaynak: Trademap

İTHAL ETTİĞİ BAŞLICA ÜRÜNLER (1.000 DOLAR)

GTİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Payı
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	2.998.408	3.328.570	4.603.293	4,71%
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	2.298.563	3.031.791	4.239.508	4,34%
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.561.163	2.744.545	2.992.382	3,06%
8703	Otomobiller	1.879.830	2.227.751	2.621.317	2,68%
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.666.537	1.938.790	2.238.169	2,29%

8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1.673.960	1.760.518	2.045.628	2,09%
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.017.322	1.440.575	1.767.168	1,81%
8542	Elektronik entegre devreler	1.014.152	1.199.906	1.468.254	1,50%
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	1.202.701	1.335.201	1.467.335	1,50%
3926	Plastikten diğer eşya	867.583	978.845	1.111.638	1,14%
7326	Demir veya çelikten eşya	657.808	749.177	883.738	0,90%
8701	Traktörler	713.282	609.587	842.307	0,86%
8538	Esas itibarıyla 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam ve parçalar	614.859	702.036	800.559	0,82%
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	650.864	702.667	783.479	0,80%
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	540.106	483.653	705.483	0,72%
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	558.158	616.910	663.796	0,68%
8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	430.792	525.565	652.586	0,67%
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, tırfonlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, rondelalar vb eşya	347.053	432.566	618.579	0,63%
203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	380.264	541.906	611.761	0,63%
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	425.888	457.862	588.978	0,60%
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	461.159	509.720	581.787	0,60%
8482	Her nevi rulmanlar	342.488	460.046	578.126	0,59%
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	444.737	519.584	563.790	0,58%
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	391.895	473.170	550.672	0,56%
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	371.754	412.350	541.313	0,55%
8408	Sıkıştırılmaya atışlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	406.266	404.327	535.610	0,55%
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	335.822	333.125	528.115	0,54%
7408	Bakır teller	431.245	445.678	527.426	0,54%
8534	Baskı devreler	440.796	491.918	526.539	0,54%
8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	416.849	439.158	513.385	0,53%
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	366.599	393.610	503.785	0,52%
8302	Adi metallere donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb için)	354.538	427.774	503.700	0,52%
3907	Poliasetaller, diğer polietilerler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	352.586	420.987	500.185	0,51%
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	309.669	359.355	499.494	0,51%
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	335.839	386.341	491.849	0,50%
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	380.999	469.837	471.452	0,48%

8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	332.507	363.325	455.711	0,47%
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	341.409	453.694	452.666	0,46%
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb.	323.214	373.914	446.670	0,46%
8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	325.791	367.971	439.465	0,45%
	TOPLAM	74.604.617	85.318.177	97.776.902	

Kaynak: Trademap

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARI İLE İHRACAT (1.000 DOLAR)

Ülkeler	2016	2017	2018	Payı
Almanya	13.630.502	16.198.850	18.402.901	23,10%
İtalya	7.281.457	7.858.195	9.074.745	11,39%
Fransa	4.582.206	4.786.848	5.675.893	7,12%
Macaristan	3.298.014	3.318.601	3.900.687	4,90%
Birleşik Krallık	2.751.567	2.883.993	3.384.605	4,25%
Bulgaristan	2.027.291	2.336.124	2.563.489	3,22%
Polonya	1.836.060	2.213.881	2.536.758	3,18%
İspanya	1.905.036	2.111.265	2.477.760	3,11%
Çek Cumhuriyeti	1.675.152	2.031.583	2.366.290	2,97%
Türkiye	1.968.367	2.328.979	2.282.019	2,86%
Hollanda	1.606.956	1.812.913	2.074.650	2,60%
Avusturya	1.513.589	1.650.066	1.826.367	2,29%
Slovakya	1.110.599	1.213.462	1.500.700	1,88%
ABD	991.494	1.174.432	1.477.460	1,85%
Belçika	1.216.253	1.404.513	1.426.714	1,79%
Moldova	828.236	1.065.503	1.352.315	1,70%
Rusya	1.073.018	1.245.224	1.257.475	1,58%
Yunanistan	845.680	1.012.589	1.177.414	1,48%
Sırbistan	742.976	880.450	878.329	1,10%
Mısır	578.480	503.063	793.442	1,00%
Çin	679.527	832.519	762.239	0,96%
İsveç	600.600	617.591	692.403	0,87%
Morokko	554.247	619.628	656.076	0,82%
Norveç	243.733	262.948	636.150	0,80%
Ukrayna	443.212	549.669	604.366	0,76%
İsviçre	389.753	430.236	478.454	0,60%
Özel kategori	403.217	463.535	456.483	0,57%
Slovenya	343.814	482.301	452.642	0,57%
İsrail	420.599	416.850	387.880	0,49%
Portekiz	246.373	340.338	362.695	0,46%
Cezayir	389.984	389.495	355.584	0,45%
Danimarka	269.560	295.985	347.451	0,44%
Suudi Arabistan	292.877	300.945	342.151	0,43%
Lübnan	219.202	278.922	341.384	0,43%
Kuzey Makedonya	210.311	218.961	295.001	0,37%
Japonya	237.544	261.134	292.255	0,37%
Birleşik Arap Emirlikleri	453.488	320.206	282.669	0,35%

İran	368.179	492.430	282.199	0,35%
Hırvatistan	177.248	219.569	279.512	0,35%
Hindistan	235.149	307.032	270.926	0,34%
Ürdün	314.964	246.171	261.680	0,33%
Güney Afrika	188.519	233.194	232.246	0,29%
Finlandiya	167.256	221.808	232.005	0,29%
Güney Kore	326.757	274.228	220.990	0,28%
Gürcistan	193.692	188.521	210.037	0,26%
Brezilya	217.804	203.085	206.220	0,26%
Libya	209.377	166.017	205.334	0,26%
Meksika	173.348	201.921	205.142	0,26%
Kanada	116.211	208.305	203.045	0,25%
Tunus	157.654	84.696	183.268	0,23%
İrlanda	164.139	150.445	145.915	0,18%
Cebelitarık	33.523	25.848	130.529	0,16%
Arnavutluk	63.193	99.166	125.460	0,16%
Kolombiya	119.937	115.685	124.565	0,16%
Litvanya	70.392	88.071	112.356	0,14%
Hong Kong	46.486	70.850	106.297	0,13%
Diğer	2.305.439	2.002.150	1.758.691	2,21%
Genel Toplam	63.510.246	70.710.996	79.672.310	

Kaynak: Trademap

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARI İLE İTHALAT (1 000 DOLAR)

Ülkeler	2016	2017	2018	Payı
Almanya	15.270.507	17.014.364	19.908.085	20,34%
İtalya	7.568.128	8.471.410	9.113.113	9,31%
Macaristan	5.596.193	6.411.796	6.723.522	6,87%
Polonya	3.822.205	4.638.241	5.444.963	5,56%
Çin	3.794.094	4.262.390	5.187.269	5,30%
Fransa	4.125.374	4.516.384	4.978.469	5,09%
Türkiye	2.791.894	3.357.062	4.204.246	4,29%
Hollanda	3.025.682	3.385.375	3.788.956	3,87%
Rusya	2.191.999	2.802.008	3.698.586	3,78%
Avusturya	2.649.848	2.831.601	3.206.447	3,28%
Çek Cumhuriyeti	2.112.341	2.451.701	2.861.624	2,92%
Bulgaristan	2.313.888	2.413.336	2.710.782	2,77%
İspanya	2.032.406	2.297.655	2.606.888	2,66%
Belçika	1.739.770	1.989.572	2.328.418	2,38%
Slovakya	1.746.122	2.014.974	2.243.309	2,29%
Birleşik Krallık	1.693.077	1.897.660	2.056.862	2,10%
Kazakistan	912.593	1.254.539	1.582.683	1,62%
Yunanistan	876.189	994.806	1.134.488	1,16%
ABD	701.576	1.228.665	1.056.661	1,08%
Ukrayna	780.298	912.009	986.560	1,01%
Sırbistan	516.415	639.752	889.949	0,91%
Moldova	549.868	678.541	874.012	0,89%
Slovenya	508.813	570.844	766.181	0,78%
İrlanda	373.262	445.536	544.555	0,56%
İsveç	421.766	479.557	539.517	0,55%
İsviçre	458.699	518.690	497.717	0,51%

Güney Kore	564.063	468.796	486.311	0,50%
Portekiz	423.159	425.768	480.223	0,49%
Hindistan	268.568	335.315	468.767	0,48%
Brezilya	284.707	333.027	448.926	0,46%
Azerbaycan	120.132	346.252	423.617	0,43%
Japonya	367.376	390.687	412.216	0,42%
Danimarka	291.172	376.866	406.691	0,42%
Özel Kategori	251.961	331.732	378.385	0,39%
Irak	66.368	137.396	374.103	0,38%
Taipei	196.122	224.783	257.234	0,26%
Hırvatistan	120.492	162.229	248.701	0,25%
Tayland	141.773	163.715	229.431	0,23%
Finlandiya	152.521	189.895	227.627	0,23%
Morokko	161.579	182.572	216.324	0,22%
Kuzey Makedonya	135.678	184.057	202.270	0,21%
Meksika	146.406	133.093	179.142	0,18%
Viet Nam	110.679	169.918	169.213	0,17%
Lüksemburg	120.836	151.762	166.148	0,17%
İsrail	126.255	149.001	156.652	0,16%
Kanada	80.283	128.492	143.452	0,15%
Estonya	117.995	117.916	131.680	0,13%
Endonezya	107.322	148.479	127.533	0,13%
Litvanya	88.584	101.916	121.154	0,12%
Mısır	99.492	128.922	120.384	0,12%
Malezya	95.139	96.286	115.161	0,12%
Diğer	1.332.224	1.280.079	1.266.867	1,29%
Toplam	74.543.891	85.337.424	97.892.077	100,00%

Kaynak: Trademap

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

DIŞ TİCARET POLİTİKASI

1989'dan bu yana Romanya, Batı ile ilişkilerini geliştirmeye yönelmiş, bu amaçla serbest piyasa ekonomisinin gereklerinin yerine getirilmesi ve buna uygun mevzuat değişikliklerin yapılması çabaları, ülkenin diő ticaret politikasına da yansımıştır. Ülke, GATT ve Dünya Ticaret Örgütü'nün kurucu üyelerindedir. 1993 yılında, Romanya, Avrupa Konseyi'nin de tam üyesi olmuştur.

Bununla beraber, Romanya'nın diő ticaret rejiminde çok sık değişiklikler yapılmış, kota ve tarife düzeyleri sıkça değiştirilmiştir. Ayrıca diő ticaret politikasında zaman zaman birbiriyle çelişen amaçlar gözetilmiş, ithalat kısıtlamaları ve ihracata zarar verecek politikalar eř zamanlı olarak kullanılmıştır.

1 Ocak 2007 tarihi itibarıyla Avrupa Birliği'ne tam üye olan ülke, üyelik kapsamında Avrupa Birliği Müktesebatı ile beraber Ortak Ticaret Politikası'na tamamen uyum sağlamıştır. Romanya, Türkiye ve AB dışındaki üçüncü ülkelerden sanayi mamulü ithalatında AB'nin Ortak Gümrük Tarifesi'ni (OGT), tarım ürünlerinde ise ilgili ülkelere taviz verilen ürünler dışında yine Dünya Ticaret Örgütü taahhütlerini uygulamaktadır.

İthalat Rejimi

Romanya'ya mal ihracat ve ithalatında genelde özel bir ruhsata gereksinim duyulmamaktadır. Sadece uluslararası anlaşmalara göre; ateşli silahlarla patlayıcı maddeler, bitki, hayvan ve insan sağlığına zarar verebilecek belirli malların ithalatı kısıtlama ve yasaklamalara tabidir.

Bu ürünlerin ithalatında kontrol amaçlı verilen ithal lisanslarının verildiği kuruluşlar aşağıda sıralanmıştır:

- Atık maddeler için Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köy Kalkınma Bakanlığı
- Kamu sağlığı ve çevre için tehlikeli maddeler için Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köy Kalkınma Bakanlığı
- Silahlar ve patlayıcı maddeler için İçişleri ve İdari Reform Bakanlığı
- Radyoaktif ve nükleer ürünler için Nükleer Faaliyetlerin Kontrolü Milli Komisyonu
- İlaç yapımında kötü amaçlı kullanıma elverişli bazı kimyasal maddeler için İçişleri ve İdari Reform Bakanlığı

TARİFELER VE DİĞER VERGİLER

01.01.2007 tarihinde Romanya'nın AB'ye üye olduğu tarihten itibaren Romanya'nın ülkemize uygulamakta olduğu gümrük vergileri bakımından AB mevzuatı (1/95 ve 1/98 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararları, AKÇT Anlaşması) geçerli olmuştur.

Bu kapsamda Romanya Türkiye'den ithal edilen sanayi ürünlerine sıfır gümrük uygularken işlenmiş tarım ürünlerinin sanayi paylarını sıfırlamış, temel tarım ürünlerinde ise 1/98 sayılı OKK ile taviz verilenler dışında yine DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) taahhütlerini uygulamaya devam etmiştir.

Herhangi bir ürüne, herhangi bir ülke için uygulanan vergi oranları ve tavizler AB'nin "http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/en/tarhome.htm" adresli tarifelere ilişkin web sitesinden öğrenilebilmektedir.

Romanya'da Kurumlar Vergisi oranı %16, gelir vergisi oranı % 16, Katma Değer Vergisi oranı % 20'dir. 2017 yılında KDV oranı % 19 olarak uygulanmaya başlamıştır.

Bazı ürün ve hizmetler için indirimli KDV oranları % 9 ve % 5 olarak uygulanmaktadır. Bu hizmet ve ürünler müze, kale, anıt, arkeolojik eserler, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, fuar ve sergilere girişte ödenen ücretler, kitap, gazete ve dergiler, ortopedik ürünler, ilaçlar ve konaklamadır. Sigorta şirketleri, bankalar ve finansal hizmetler KDV'den muaftır.

TÜRKİYE İLE TİCARET

TÜRKİYE-ROMANYA DIŞ TİCARET SEYRİ (1.000 DOLAR)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2014	3.008.011	3.363.233	6.371.244	-355.222
2015	2.815.506	2.598.908	5.414.415	216.598
2016	2.671.249	2.195.728	4.866.978	475.521
2017	3.139.188	2.480.196	5.619.384	658.992
2018	3.867.069	2.447.471	6.314.540	1.419.598

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE'NİN ROMANYA'YA İHRACATINDA BAŞLICA ÜRÜNLER (DOLAR)

Fasıl	Fasıl adı	2016	2017	2018	Payı
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	438.565.045	484.550.762	601.562.295	15,56%
87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	297.415.627	362.280.496	514.420.905	13,30%
72	Demir ve çelik	197.011.123	324.329.778	465.180.391	12,03%
73	Demir veya çelikten eşya	215.465.143	292.990.231	427.701.090	11,06%
39	Plastikler ve mamulleri	166.914.183	183.317.605	222.715.930	5,76%
85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	117.950.002	148.102.636	147.864.870	3,82%
7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	54.489.305	73.551.692	86.043.572	2,23%
94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb, prefabrik yapılar	62.925.279	66.182.978	76.920.339	1,99%
8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	60.960.830	61.551.839	76.321.640	1,97%
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	52.867.914	57.179.631	70.299.214	1,82%
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	57.186.257	62.419.152	66.750.424	1,73%
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	37.552.202	50.011.540	64.680.334	1,67%
60	Örme eşya	71.288.232	64.465.564	59.707.312	1,54%
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	40.799.718	43.167.888	58.113.873	1,50%
74	Bakır ve bakırdan eşya	46.096.506	43.816.243	54.241.128	1,40%
83	Adi metallere çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	51.370.108	53.578.093	53.631.313	1,39%
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	50.368.158	48.418.892	53.468.007	1,38%
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metallere, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	34.343.511	47.985.132	53.286.571	1,38%
54	Sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler	55.109.535	48.425.781	51.459.976	1,33%
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	48.673.440	46.247.798	40.298.935	1,04%

56	Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya	21.239.693	25.446.208	33.324.657	0,86%
64	Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	21.582.684	27.366.422	33.109.145	0,86%
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	23.939.478	23.035.262	32.822.254	0,85%
48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	28.443.864	28.395.342	29.448.929	0,76%
34	Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	28.608.925	29.708.714	28.433.144	0,74%
20	Sebzeler, meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	21.352.456	20.695.334	28.125.999	0,73%
70	Cam ve cam eşya	22.298.768	23.087.890	27.406.288	0,71%
57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	26.172.269	25.897.842	25.237.200	0,65%
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	23.920.738	34.365.705	22.465.139	0,58%
69	Seramik mamulleri	19.189.181	19.904.377	22.321.678	0,58%
44	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	12.586.246	13.695.036	22.125.765	0,57%
28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	10.599.861	14.810.525	20.396.879	0,53%
25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	10.694.708	17.030.645	20.025.492	0,52%
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	16.666.923	18.468.191	18.553.902	0,48%
24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	11.706.205	27.789.276	17.259.685	0,45%
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	15.289.296	15.848.188	16.587.040	0,43%
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	13.382.465	19.383.337	16.310.387	0,42%
32	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülusalalar, tanenler, boyalar, pigmentler, vb, vernikler, vb, macunlar, mürekkepler	20.831.054	17.496.026	16.006.339	0,41%
29	Organik kimyasal ürünler	10.753.689	15.628.257	15.368.064	0,40%
68	Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	9.591.687	9.359.825	15.143.056	0,39%
31	Gübreler	8.069.258	12.188.599	14.454.734	0,37%
38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler)	12.722.258	12.391.108	13.877.523	0,36%
26	Metal cevherleri, cüraf ve kül	1.785.898	4.120.326	12.660.985	0,33%
12	Yağlı tohum ve meyvalar, muhtelif tane, tohum ve meyvalar, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	12.850.859	16.175.894	12.627.066	0,33%
30	Eczacılık ürünleri	9.627.883	9.566.476	11.425.231	0,30%
96	Çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fermuar,	11.685.777	11.429.599	11.120.111	0,29%

	fırça vb.)				
58	Özel dokunmuş mensucat, tuftedilmiş dokunabilir mensucat, dantela, duvar halıları, şeritçi ve kaytancı eşyası, işlemler	15.787.017	11.881.293	11.116.631	0,29%
3	Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar	8.668.208	10.267.355	10.424.794	0,27%
17	Şeker ve şeker mamulleri	8.094.427	8.936.761	9.791.657	0,25%
41	Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler	7.332.264	7.333.601	7.381.431	0,19%
18	Kakao ve kakao müstahzarları	5.663.573	5.699.510	5.874.463	0,15%
59	Emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş dokunabilir mensucat, dokunabilir maddelerden teknik eşya	7.537.194	4.769.874	4.973.589	0,13%
51	Yapağı ve yün, ince veya kaba hayvan kılı, at kılından iplik ve dokunmuş mensucat	7.812.148	7.047.604	4.618.019	0,12%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	3.026.000	3.107.107	3.612.530	0,09%
42	Deri-saraciye eşyası, eyer-koşum takımları, seyahat eşyası, el çantaları vb mahfazalar, hayvan bağırsağından mamul eşya	2.448.282	2.348.960	3.245.015	0,08%
95	Oyuncaklar, oyun ve spor malzemeleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	1.693.324	1.985.998	2.953.444	0,08%
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	3.104.285	3.030.946	2.892.309	0,07%
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	2.118.065	2.290.487	2.472.826	0,06%
82	Adi metallerden aletler, bıçakçı eşyası ve sofrta takımları, adi metallerden bunların aksam ve parçaları	4.133.417	2.975.860	2.465.589	0,06%
6	Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler, yumrular, kökleri ve benzerleri, kesme çiçekler ve süs yaprakları	1.871.610	2.672.726	2.245.182	0,06%
9	Kahve, çay, paraguay çayı ve baharat	1.524.637	1.288.198	1.576.807	0,04%
21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları (kahve hülusalari, çay hülusalari, mayalar, soslar, diyet mamaları, vb.)	1.088.661	1.046.248	1.509.392	0,04%
49	Basılı kitaplar, gazeteler, resimler ve baskı sanayiinin diğer mamulleri, el ve makina yazısı metinler ve planlar	1.526.077	1.142.114	1.482.271	0,04%
79	Çinko ve çinkodan eşya	419.691	338.527	956.896	0,02%
93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	641.199	419.096	812.307	0,02%
65	Başlıklar ve aksami (şapka, kasket, koruyucu başlıklar vb.)	323.370	406.730	559.943	0,01%
43	Kürkler ve taklit kürkler, bunların mamulleri	188.082	346.508	534.056	0,01%
10	Hububat	64.228	809.958	496.472	0,01%
89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	164.254	447.370	436.409	0,01%
99	Kişisel eşyalar, deniz ve hava taşıtlarına verilen kumanya ve malzeme (yakıtlar hariç)	513.151	323.603	412.125	0,01%
91	Saatler ve bunların aksam ve parçaları	530.866	360.000	402.598	0,01%

16	Et, balık, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızlarının müstahzarları	131.097	58.637	336.196	0,01%
88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçaları	293.938	267.651	331.879	0,01%
5	Diğer hayvansal menşeli ürünler (kıl, kemik, boynuz, fildişi, mercan, bağırsak, vb.)	380.354	390.277	292.042	0,01%
53	Dokumaya elverişli diğer bitkisel lifler, kağıt ipliği ve kağıt ipliğinden	192.827	215.281	286.257	0,01%
23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	132.724	142.666	193.909	0,01%
36	Barut ve patlayıcı maddeler, pirotekni mamulleri, kibritler, piroforik alaşımlar, ateş alıcı maddeler	184.016	201.398	170.269	0,00%
66	Şemsiyeler, güneş şemsiyeleri, bastonlar, iskemle bastonlar, kamçılar, kırbaçlar ve bunların aksamı	67.411	125.122	144.839	0,00%
37	Fotoğrafçılıkta veya sinemacılıkta kullanılan eşya	238.673	74.216	132.683	0,00%
78	Kurşun ve kurşundan eşya	52.388	6.155	118.988	0,00%
86	Demiryolu vb hatlara ait taşıtlar ve malzemeler, bunların aksam-parçaları, mekanik trafik sinyalizasyon cihazları	13.199	53.575	110.040	0,00%
81	Diğer adi metaller (tungsten, molibden, tantal, magnezyum, kobalt, bizmut, kadmiyum, vb.), sermetler, bunlardan eşya	3.081	90.740	106.950	0,00%
	Diğer	341.174	427.386	293.708	0,01%
	TOPLAM	2.671.249.153	3.139.187.673	3.867.069.326	

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE'NİN ROMANYA'DAN İTHALATINDA BAŞLICA ÜRÜNLER (DOLAR)

Fasıl	Fasıl adı	2016	2017	2018	Payı
72	Demir ve çelik	372.398.178	451.985.908	402.081.616	16,43%
87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	425.431.483	447.151.515	394.945.132	16,14%
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	276.342.263	295.481.183	344.924.202	14,09%
85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	169.833.300	209.321.716	216.267.196	8,84%
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	148.115.310	169.734.536	139.581.852	5,70%
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	97.862.001	123.065.529	118.189.814	4,83%
12	Yağlı tohum ve meyvalar, muhtelif tane, tohum ve meyvalar, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	97.295.674	29.035.126	99.067.960	4,05%
1	Canlı hayvanlar	86.553	48.598.814	83.272.421	3,40%
10	Hububat	24.412.421	77.037.265	59.914.672	2,45%

33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	68.469.627	71.681.570	58.201.127	2,38%
44	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	95.964.720	89.184.731	54.526.768	2,23%
39	Plastikler ve mamulleri	37.237.995	54.718.119	51.410.736	2,10%
73	Demir veya çelikten eşya	36.640.565	40.660.034	49.340.436	2,02%
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	69.544.828	32.887.482	36.970.678	1,51%
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	27.703.616	37.747.859	36.403.330	1,49%
29	Organik kimyasal ürünler	14.790.353	18.761.667	30.315.540	1,24%
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	28.568.658	37.007.897	29.327.854	1,20%
94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb, prefabrik yapılar	23.108.181	28.623.665	24.516.341	1,00%
28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	23.181.763	22.321.496	21.182.394	0,87%
31	Gübreler	9.200	11.878.976	20.107.875	0,82%
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	21.664.209	21.445.470	19.542.716	0,80%
23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	11.968.893	10.753.412	19.046.625	0,78%
83	Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	5.356.757	10.160.027	13.003.783	0,53%
48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	4.692.525	8.777.209	11.897.697	0,49%
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	14.701.594	18.751.785	11.461.988	0,47%
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	472.526	6.784.387	10.370.357	0,42%
51	Yapağı ve yün, ince veya kaba hayvan kılı, at kılından iplik ve dokunmuş mensucat	8.595.106	10.595.348	10.090.755	0,41%
58	Özel dokunmuş mensucat, tuftedilmiş dokunabilir mensucat, dantela, duvar halıları, şeritçi ve kaytancı eşyası, işlemler	11.032.666	10.415.519	9.172.500	0,37%
64	Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	8.747.846	10.125.583	5.575.482	0,23%
59	Emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş dokunabilir mensucat, dokunabilir maddelerden teknik eşya	3.097.782	3.440.882	5.221.725	0,21%
70	Cam ve cam eşya	10.820.777	6.744.426	5.098.705	0,21%
38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	3.544.788	4.057.429	5.044.046	0,21%
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	4.092.459	5.700.276	4.582.588	0,19%
60	Örme eşya	1.523.042	4.230.710	4.261.787	0,17%
42	Deri-saraciye eşyası, eyer-koşum takımları, seyahat eşyası, el çantaları vb mahfazalar, hayvan bağırsağından mamul eşya	4.522.142	5.211.787	4.181.264	0,17%

32	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan h�lusalalar, tanenler, boyalar, pigmentler, vb, vernikler, vb, macunlar, mürekkepler	2.095.049	4.855.907	3.932.219	0,16%
61	örme giyim eşyası ve aksesuarı	5.188.713	5.147.545	3.912.138	0,16%
2	Etlere ve yenilen sakatat		1.725.234	3.669.397	0,15%
56	Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya	5.060.233	3.882.061	3.297.831	0,13%
41	Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler	2.634.448	2.330.981	2.893.991	0,12%
35	Alb�minoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	1.979.512	2.540.045	2.530.540	0,10%
34	Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	563.973	2.095.487	2.397.510	0,10%
47	Odun veya diğer lifli selülozik maddelerin hamurları, geri kazanılmıŐ kağıt veya karton (döküntü, kırıntı ve hurdalar)	4.873.612	4.383.020	1.823.725	0,07%
54	Sentetik ve suni filamentler, Şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler	1.502.241	2.421.120	1.770.080	0,07%
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	1.594.708	1.510.590	1.692.382	0,07%
93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	1.988.833	701.552	1.501.272	0,06%
89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	1.031.982	5.009.573	1.186.636	0,05%
30	Eczacılık �r�nleri	1.288.215	732.997	1.050.938	0,04%
78	Kurşun ve kurşundan eşya	55.489	1.302.808	945.602	0,04%
26	Metal cevherleri, cüruf ve k�l	503.398	731.432	898.157	0,04%
69	Seramik mamulleri	604.348	431.616	564.370	0,02%
49	Basılı kitaplar, gazeteler, resimler ve baskı sanayiinin diğer mamulleri, el ve makina yazısı metinler ve planlar	252.946	1.112.043	507.698	0,02%
96	çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, akmak, fermuar, fırça vb.)	586.206	531.351	463.536	0,02%
74	Bakır ve bakırdan eşya	970.825	392.992	456.258	0,02%
8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	2.173.509	1.215.987	385.479	0,02%
11	Değirmencilik �r�nleri, malt, nişasta, insülin, buğday gl�teni	42.830	246.831	379.942	0,02%
68	Taş, alçı, imento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	123.826	87.677	296.011	0,01%
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık �r�nleri	1.482.569	261.129	286.628	0,01%
82	Adi metallerden aletler, bıçakçı eşyası ve sofra takımları, adi metallerden bunların aksam ve parçaları	804.951	379.182	272.505	0,01%
20	Sebzeler, meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	20.220	27.899	157.453	0,01%
81	Diğer adi metallere (tungsten, molibden, tantal, magnezyum, kobalt, bizmut, kadmiyum, vb.), sermetler, bunlardan	66.334	105.515	141.724	0,01%

	eşya				
95	Oyuncaklar, oyun ve spor malzemeleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	412.905	446.616	141.551	0,01%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	263.438	532.128	108.129	0,00%
	Diğer	5.733.235	975.332	707.507	0,03%
	Toplam	2.195.728.349	2.480.195.988	2.447.471.171	

Kaynak: TÜİK

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

FİKRİ, SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI

Romanya, 1970 yılından bu yana Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (World Intellectual Property Organization/WIPO) üyesidir. Fikri mülkiyet hakları konusunda dünyadaki en önemli anlaşmalar olan Paris Konvansiyonu, Bern Konvansiyonu ve TRIPs Anlaşması'nı imzalamıştır. Fikri mülkiyet hakları ile ilgili ulusal mevzuatı bütünüyle Avrupa Birliği normları ile uyumlaştırılmıştır. Ülke Avrupa Patent Konvansiyonu üyesidir. Buluşlar, markalar, coğrafi işaretler, endüstriyel tasarım ve diğer fikri ve sinai mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin resmi kurum Telif Hakları ve Markalar Bürosu'dur.

Ülke, patentler, ticari markalar ve telif hakları ile ilgili mevzuatı düzenleyerek hukuki çerçeveyi tamamlanmış olmasına rağmen, uygulamada halen sorunlar yaşanmaktadır.

Sahte ve taklit ürünler ile mücadele, bu nedenle ülkenin birincil öncelikleri arasında yer almaktadır. Konu ile ilgili çıkarılan mevzuat, idari kapasite yetersizliği nedeniyle etkin bir biçimde uygulanamamaktadır. Avrupa Komisyonu, konu ile ilgili olarak ülkenin sınır kontrollerini artırması ve çeşitli kamu kurumları arasında daha fazla işbirliği içinde çalışılması yönündeki önerilerini ve uyarılarını ülkeye sunmaktadır.

DAĞITIM KANALLARI

Büyük paketleyici ve işleyici firmalar daha fazla oranlarda ihracatçıdan veya doğrudan üreticiden alma yoluna gitseler de, tedarik zincirinde ithalatçıların rolü hala önemlidir. Romanya'da birçok büyük market de ürünlerini doğrudan ithal etme veya büyük ithalatçılardan temin etme yoluna gitmektedir. Marketler özellikle kendi markalarıyla satışını yaptıkları fason ürünleri doğrudan lokal üreticiden veya ihracatçılardan temin etmekte olup, acente / temsilcilikler vasıtasıyla yapılan alımlar düşük düzeylerde kalmaktadır. Toptancılar ise genellikle gıda ürünlerinin perakendeciler vasıtasıyla tüketicilere ulaştırılması yönünde hareket etmektedir. Romanya'da daha önce küçük marketlerin domine ettiği perakendecilik sektöründe ise modern perakendecilik anlamında hiper ve süper marketlerin payı artış göstermiştir.

Tüketicilere gıda ürünlerinin sunulması büyük oranda süpermarket ve hipermarketler yoluyla yapılmaktadır. Ülkede ulusal veya uluslararası büyük zincir mağazalar mevcut olup, bunlar perakende dağıtım kanalının en önemli aktörleridir. Büyük hipermarketlerin birçoğu kendi markalarıyla fason üretim yaptırmakta, bazıları da doğrudan ithalat yoluna gitmektedir. Bu anlamda ihracatçılarımızın son tüketiciye ulaşmaları da (işletmeden son tüketiciye satış) mümkün görünmektedir. Ancak, özellikle küçük ve orta ölçekli ihracatçı firmalarımızın doğrudan bu satış gerçekleştirmeleri güç olabilir. Çünkü böyle bir satışın ancak yerinde yapılacak güçlü bir tanıtım ve tutundurma kampanyası ile gerçekleştirilmesi mümkün görünmektedir. Ayrıca pazarda iyi bir müşteri portföyüne ve etkin bir dağıtım kanalına sahip olan, bölgesel pazarlardaki gelişmeleri ve tüketici tercihlerini iyi analiz edebilen bir ithalatçı/tüccar firmayla çalışılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

TÜKETİCİ TERCİHLERİ

Romanya pazarında, tüketici tercihlerini belirleyen unsurlar arasında kalite, fiyat ve ödeme koşulları başta gelmektedir. Bununla beraber, Romanya piyasasındaki tüketiciler için temel sorunun nakit sıkıntısı olduğu gerçeği göz önüne alınırsa, fiyat ve ödeme koşullarının, kaliteden daha ağırlıklı yer tuttuğunu belirtmek gerekir. Uzun dönem kredi olanaklarıyla satış yapılması, firmaları tüketici tercihleri açısından önemli bir avantaja sahip kılmaktadır.

Romanya pazarında reklam ve promosyon faaliyetleri, firmaları avantajlı duruma getirmektedir. Öte yandan, satış sonrası servis hizmetleri sunabilmek için yerli ortaklarla işbirliği yapmak önem kazanmaktadır. Romanya'da satış sonrası hizmetlerinin düzeyi tatmin edici olmaktan uzaktır. Yeterli eğitimi vererek yerli ortağı iyi hizmet verir duruma getirmek tüketici tercihleri üzerinde kayda değer olumlu etkiler yaratacaktır. Geçmişte Batı pazarlarına kapalı olmanın getirdiği rekabetsizlik, tüketicileri satış sonrası hizmet alamaz duruma getirmiştir. Bu sorunun çözümü tüketici tercihlerinde belirleyici olabilmektedir.

Ülkedeki tüketicilerin genel giderlerine bakılacak olursa, en büyük payı, yiyecek ve içecek için yapılan giderlerin almakta olduğu görülür. Bu ürünlerin toplam tüketim harcamalarının içindeki payı %39,27 oranındadır. Toplam tüketim harcamaları içinde giyim eşyaları %3,43, ev eşyaları %5,19 ve ulaşım giderleri %11,35 pay almaktadır.

Ülkenin yaşadığı ekonomik sıkıntılara rağmen, nüfusun bir kısmının satın alma gücü son yıllarda önemli ölçüde yükselme göstermiştir. Komünist dönem sonrası Doğu Avrupa'daki tüm ülkelerin geçtiği dönüşüm sürecine nispeten geç giren Romanya'da harcanabilir kişi başına gelir halen Polonya, Slovakya gibi ülkelerin yaklaşık %25 altındadır. Bununla beraber tasarruf eğilimleri düşük ve tüketim eğilimleri yüksek olan Romenler yaşam standartlarını geliştirmeye çok meraklıdır.

Vergiler çıkarıldıktan sonra hane halkı gelirlerinin yaklaşık %79,3'lük kısmı harcanabilir gelir olarak değerlendirilmektedir. Tasarruf eğiliminin çok düşük olduğu ülkede, tüketim harcamaları, harcanabilir gelire kıyasla daha hızlı bir artış göstermektedir. Bu durum ülke pazarını özellikle ev eşyaları ve tüketiciye yönelik elektronik eşyalar bakımından cazip bir pazar haline getirmektedir.

Ülkede artan gelir dağılımı bozukluğu ve kırsal kesimin yoksulluğu da göz önüne alındığında farklı gelir gruplarındaki hedef tüketicilere farklı ürün ve stratejilerle yaklaşmak gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Ülkede 55 yaşın üzerindeki tüketiciler, ekonomik anlamda çok zor dönemler geçirmiş olmanın da etkisiyle ticari markalara fazla önem vermemektedir. Bununla beraber, belirli markalara bağımlılık özellikle genç nüfus içinde giderek yaygınlaşmaktadır.

30-34 yaş grubundaki tüketiciler en yüksek ortalama brüt harcanabilir gelire sahip nüfusu oluşturmaktadır. Bu grup özellikle seyahat ve eğlence gibi lüks tüketim kabul edilebilecek ürünlere yönelik olarak büyük talep göstermektedir. Bu kesim reklam ve markalı ürünlerin de temel hedef kitlesi olarak değerlendirilmektedir.

Buna karşılık 25 yaşın altındaki genç nüfus ile 60 yaş üstü yaşlı nüfus, harcanabilir gelir bakımından en kötü durumdaki nüfus gruplarıdır. Her iki grup da sadece temel tüketim maddelerin yönelmektedir. 25 yaş altı genç nüfus, düşük harcanabilir gelirine rağmen markalı ürünlere yönelik bir talep göstermektedir.

Markalı ürünlerin yönelebileceği bir diğer nüfus grubu da yıllık brüt geliri 8-10 bin dolar arasında değişen 47-53 yaş grubu tüketicilerdir. Bu nüfus grubu fiyattan çok kaliteye önem vermektedir.

REKLAM VE PROMOSYON

Yabancı firmaların Romanya pazarında kullanabilecekleri reklam olanakları son dönemde artmıştır. Televizyonun dışında kalan reklam araçları arasında radyo, yazılı basın, filmler aracılığıyla duyuru ve kapı dolaşmak suretiyle yapılan reklam gibi araçlar yaygın biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Billboard reklamcılığı hızla gelişmektedir. Toplu taşıma araçları üzerine de reklam alınabilmektedir.

Pazara kendi markası ile girmek isteyen ve özellikle de tüketim malları ihraç eden firmalar için mümkün olduğunca reklam ve promosyon faaliyeti yürütülmesi, özellikle de televizyon ve radyo gibi kitle iletişim medyasının kullanılması faydalı olabilecektir. Romen tüketiciler, televizyon, radyo ve billboard reklamcılığından çok etkilenmekte, bu reklamlarla tanıtılan ürünlerin çok güvenilir olduğunu düşünmektedir.

Diğer taraftan, uzmanlaşmış kuruluşların Romanya için pazar araştırması ile ilgili hizmetler verdikleri bilinmektedir.

AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME

Romanya kalite ve güvenlik standartları Romanya Standartlar Enstitüsü yetkisi altındadır. Ülkede, standartları uluslararası standartlar ve AB standartlarına uygun hale getirmeye yönelik olarak mevzuat değişikliği çalışmaları yapılmıştır. Yeni standartların tamamına yakını ISO veya AB standartlarına uyumlandırılmıştır.

Romanya bitki ve hayvan sağlığı önlemlerini AB'ninkilerle uyumlaştırmaya başlamıştır. AB önlemlerinin adaptasyon ve uygulamasının Romanya'ya tavukçuluk ürünleri, sığır eti ve biyoteknoloji ürünleri ihracatına sert etkisi olması beklenmektedir.

Romanya'da üretilen ve ithal edilen malların ambalajları üzerine Tüketici Koruma Kanunu gereğince etiket koyma ve ambalajın içindeki mamulün ne olduğu hakkında açıklayıcı bilgi yazma zorunluluğu vardır.

İthalatı yapılan ürünlerin etiketleme, sağlık ve güvenlik ile ilgili kurallara uymaları yasal zorunluluktur. Yabancı ürünlere uygulanan özel kurallar bulunmamakla beraber ülkeye ihraç edilecek ürünler için Romence etiket hazırlanması gerekmektedir.

ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Ülkede tahkim kararlarının ulusal mahkemeler tarafından uygulanma süreçleri diğer Batı ülkelerindeki gibidir. Bunun yanı sıra, Romanya Ticaret ve Sanayi Odası'nın bünyesinde bir Uluslararası Ticari Tahkim Mahkemesi faaliyet göstermektedir.